

HERMAN TODTS, *Staat in ontbinding? België: de jaren '80*. Leuven, Davidsfonds, 1988, 298 blz.

Sinds een kwart eeuw zijn de boeken waarin Herman Todts telkens de voorbije periode van de Vlaamse Beweging samenvat, een vaste waarde geworden. Het zesde deel in de reeks ligt nu voor, over de jaren 1980 tot 1987. Mettertijd is

de problematiek van de gemeenschappen zodanig gaan doorwegen in onze binnenlandse politieke ontwikkeling, dat Todts ons bijna een volledige politieke geschiedenis van België brengt. Daarbij volgt hij niet kroniekmatig het tijdsverloop, maar hij weet elk probleem te synthetiseren in logisch opgebouwde hoofdstukken: de gewest- en gemeenschapsvorming, de randgemeenten en Komen, de Voerense draaimolen, het failliet van de Waalse staalindustrie, de verkiezingsresultaten, de evolutie in de politieke partijen, in de flamingantische verenigingen en in Brussel... Een onmisbaar overzicht voor wie de ontwikkeling wil volgen, en nu prettig geïllustreerd en op royaal formaat. De ondertitel van de reeks luidt nog altijd: *Hoop en wanhoop der Vlaamsgesinden*. Wat dat betreft is er natuurlijk veel veranderd, sinds Todts in 1961 het dieptepunt van de beweging in de naoorlogse jaren beschreef. Michiel Vandekerckhove drukt in het Voorwoord toch nog een mengeling van hoop en wanhoop uit. „*En Uwe vrijheid zien vóór onze dood* is blijkbaar niet meer voor ons weggelegd”, schrijft hij. „Wie de huidige, jonge volwassen mannen en vrouwen en de jeugd kent, stelt zich grote vragen. Zij kennen de geschiedenis van de Vlaamse beweging niet. Zeer weinig van thuis, uiterst weinig of vrijwel niets van op school, niets meer vanuit de jeugdbeweging (enkele uitzonderingen niet te na gesproken), dus hebben zij praktisch geen belangstelling meer voor de Vlaamse beweging”.

Is dit méér dan de gewone klacht van iedere generatie? Op een Davidsfondscolloquium op 15 oktober 1988 werd vastgesteld dat de schoolse kennis over de Vlaamse Beweging inderdaad miniem is, mede omdat een tiental jaren geleden de vaderlandse geschiedenis als afzonderlijke leerstof werd geschrapt uit de programma's van het katholieke onderwijs. Lange tijd werd de vlaamsgesindheid aangekweekt in de katholieke jeugdbewegingen als een middel om godsdienstige bezieling te wekken. Zo lezen we in het *Leidersboek* van de K.S.A. Jong-Vlaanderen van 1947: „Van alle natuurlijke waarden is er geen zo machtig om de mens te redden uit een dodend egoïsme, als gezonde volkszin. Deze hefboom moogt gij in het opvoedingswerk niet verwaarlozen. Zo gemakkelijk zal de leider zijn jongens in vuur en vlam zetten, als hij de kracht der volksverbondenheid weet los te boren. Zolang er geen gloeiend nationaal leven tintelt in uw bond of ban, zolang zal noch de tucht noch de edelmoe-digheid die hoogte bereiken, waar we kunnen spreken van echte bezieling”. Toen de godsdienstige bezieling als doel op de achtergrond geraakte, gebeurde allicht hetzelfde met het gloeiend nationaal leven als middel.

Michiel Vandekerckhove heeft toch ook zijn hoop uitgedrukt op een nieuwe generatie die moet ontstaan. Hij schreef vóór de staats hervorming van 1988. Zal in het gefederaliseerde onderwijs de nationale geschiedenis wel een kans krijgen?

Lode WILS